

Opis Istotnych Zagadnień

1. Kwalifikacja interesu prawnego (zainteresowania) w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. W tej perspektywie problematyczny jest status Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej: „KOWR”) jako uczestnika postępowania. Jakkolwiek przedmiot wniosku o zasiedzenie w części dotyczącej nieruchomości rolnej, ze względu na jej cechy podpada pod ustawę o kształtowaniu ustroju rolnego (art. 2 pkt 1, pkt 7 oraz art. 1a pkt 1 lit b), ale co do zasady ustawowe prawo wykupu KOWR aktualizuje się dopiero w razie prawomocnego uwzględnienia wniosku podpadającego pod tę ustawę (art. 4 ust. 1 pkt 3; od tej zasady są wyjątki przewidziane w tej ustawie). Nabycie nieruchomości rolnej na podstawie orzeczenia sądowego następuje bezwarunkowo, a jedynie istnieje prawny obowiązek Sądu powiadomienia o nich KOWR. Z tego względu zbędne jest rozstrzygnięcie kwestii, czy dla realizacji prawa wykupu przez KOWR decydujące znaczenie ma data prawomocności orzeczenia o zasiedzeniu, czy też data nabycia własności nieruchomości rolnej przez zasiedzenie – zob. art. 13 ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 roku o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw. Zresztą po uprawomocnieniu się postanowienia uwzględniającego wniosek o zasiedzenie Sąd ma inne jeszcze obowiązki informacyjne (określone np. w art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, dalej: „u.k.w.h.”, art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1985 r. o podatku od spadków i darowizn w zw. z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa oraz art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne). Dlatego też brak wezwania dyrektora generalnego jako organu KOWR do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania nie mogło doprowadzić do naruszenia art. 304 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Jeśli chodzi natomiast o interes prawny uczestników Jana Kowalczewskiego i Kunegundy Kowalczewskiej, to wprawdzie w 2010 r. przestali być właścicielami przedmiotowej nieruchomości, ale żądanie wniosku zmierza do stwierdzenia nabycia jej przez zasiedzenie w dniu 2 stycznia 2005 r. Wprawdzie judykatura i doktryna prawnicza nie są jednolite odnośnie do podstaw prawnych udziału poprzedników prawnych aktualnych właścicieli takiej nieruchomości, ale nie można *a limine* wykluczyć po ich stronie interesu prawnego, o którym mowa w art. 510 § 1 k.p.c., bowiem gdyby stwierdzenie zasiedzenia nastąpiło w dniu, w którym byli oni właścicielami, to nie mogliby takiej nieruchomości skutecznie przenieść na uczestnika Benjamina Kowalczewskiego. Jakkolwiek są w tej materii wątpliwości, to należy przyjąć domniemanie istnienia tego interesu w szerokim znaczeniu (taki pogląd dominuje na gruncie art. 510 § 1 k.p.c.), tym bardziej, że zostali wskazani przez wnioskodawców, a ponadto skoro przekazanie gospodarstwa rolnego na rzecz uczestnika Benjamina Kowalczewskiego nastąpiło w celu nabycia przez jego rodziców uprawnień

emerytalnych z KRUS, to zmniejszony obszar przekazanego gospodarstwa mógłby mieć wpływ na wysokość ich emerytur (ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników jedn. tekst Dz. U. z 2024 r., poz. 90). Należy też zauważyć, że przekazanie gospodarstwa rolnego miało miejsce jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego przez uczestnika Benjamina Kowalczewskiego i w kontekście rozbieżnego orzecznictwa co do przynależności do majątku wspólnego tak nabytego gospodarstwa rolnego (w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej) w trybie ustawy z 20 grudnia 1990 r. (orzeczenia sądów opowiadające się za przynależnością do majątku wspólnego tak przekazanego gospodarstwa w trakcie trwania tej wspólności małżeńskiej nie uwzględniają w ogóle przepisów tej ustawy dotyczących źródła pochodzenia środków na składki ubezpieczeniowe) nie zachodziła podstawa do wezwania do udziału w sprawie w charakterze uczestnika żony uczestnika Benjamina Kowalczewskiego.

W uchwale 7 sędziów - zasada prawna - z 20 kwietnia 2010 r., III CZP 112/09 (OSNC 2010, nr 7-8, poz. 98) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że niewzięcie przez zainteresowanego udziału w postępowaniu nieprocesowym nie powoduje nieważności postępowania.

2. Ze względu na treść art. 95 pkt 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 1145; dalej: „u.g.n”) nie miał zastosowania art. 96 ust. 2 tej ustawy, a wobec tego zastrzeżenie do protokołu ostatniej rozprawy nie jest uzasadnione.

3. Żądanie wniosku zostało sformułowane jako ewentualne (w istocie chodzi o żądania zgłoszone na wypadek nieuwzględnienia żądań zgłoszonych na pierwszym miejscu). Oczywiście nie jest to akademicki przykład tego rodzaju żądania procesowego, ale w tym wypadku można zastosować analogię, mając na uwadze, iż w uchwale 7 sędziów z dnia 11 czerwca 2015 r., III CZP 112/14 (OSNC 2015, nr 11, poz. 127) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że stwierdzenie zasiedzenia własności może nastąpić tylko na rzecz osoby wskazanej przez wnioskodawcę lub innego uczestnika postępowania. Sąd nie jest jednak związany wskazaną we wniosku o zasiedzenie datą nabycia (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 7 października 2005 r., V CK 133/05). Wydaje się, że jeżeli data nabycia wskazana w orzeczeniu jest inna niż określona we wniosku, to wówczas powinno nastąpić oddalenie wniosku w pozostałej części, jeśli w orzeczeniu o zasiedzenie w dacie wskazanej we wniosku wnioskodawca ma wykazany interes prawny.

4. Komparycja postanowienia co do istoty sprawy powinna uwzględniać elementy wynikające z art. 325 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 42 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 334), § 118 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 867; dalej: „Regulamin”) oraz § 30 ust. 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. Ministra Sprawiedliwości z 2019 r. poz. 138 ze zm.).

Sentencja postanowienia co do istoty sprawy powinna uwzględniać art. 325 i art. 324 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 516 k.p.c. Jeśli Sąd uwzględni wniosek o zasiedzenie nieruchomości, w zakresie przedmiotowym ma zastosowanie także art. 610 § 1 k.p.c. oraz § 187 Regulaminu i art. 26 ust. 1 u.k.w.h., a w przypadku podziału prawnego nieruchomości w znaczeniu cywilnoprawnym, orzeczenie powinno nawiązywać do sporządzonej przez biegłego sądowego geodetę mapy podziału wraz z opisem oznaczenia przyjęcia dokumentacji z tym związanej do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego. W odniesieniu do opisu podmiotów wskazanych w orzeczeniu jako nabywców ma zastosowanie również § 41 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz. U. z 2001 r., Nr 102, poz. 1122; zob. też § 33 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym, Dz. U. z 2016 r., poz. 312).

Istotne znaczenie ma rozróżnianie pojęć: 1) działka ewidencyjna (§ 7 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (jedn. tekst: Dz. U. 2024, poz. 219) - działki nr 1 i 2 stanowią odrębne działki ewidencyjne (podobnie jak i po podziale działki nr 1 na działki 1/1 i 1/2); 2) nieruchomość w znaczeniu prawnym/cywilnoprawnym (art. 46 k.c.), nieruchomość rolna (art. 46¹ k.c.), w tym znaczeniu działki nr 1 i 2 odpowiadają dwóm nieruchomościom: rolnej i leśnej (art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 530); 3) nieruchomość w znaczeniu wieczysto-księgowym (art. art. 1 ust. 1 i art. 21 u.k.w.h; z tej perspektywy nieruchomości w znaczeniu kodeksowym składające się z działek ewidencyjnych nr 1 i 2 stanowią jedną nieruchomość) – zob. art. 96 ust. 3 u.g.n.

Orzeczenie powinno zawierać rozstrzygnięcie o kosztach postępowania (w relacjach między zainteresowanymi - art. 520 k.p.c.) oraz o brakujących kosztach sądowych (art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 520 k.p.c., tymczasowo poniesionych ze środków budżetowych Sądu (tj. brakująca opłata sądowa, od której wnioskodawcy zostali zwolnieni oraz wydatki na pokrycie wynagrodzenia biegłego), a także w odniesieniu do nadpłaconych kosztów sądowych, w tym ostatnim przypadku może to nastąpić zarządzeniem przewodniczącego, co wynika z odpowiednich przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (art. 84).

5. Pisemne motywy postanowienia co do istoty sprawy powinny zawierać elementy wyszczególnione w art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c. z § 119 ust. 1 Regulaminu.

6. W ramach podstawy faktycznej rozstrzygnięcia należy wyszczególnić okoliczności niesporne, a wynikające z treści dokumentów urzędowych (dane z księgi wieczystej, dane geodezyjne, dane z odpisów skróconych akt stanu cywilnego itd.) oraz niesporne między wnioskodawcami i uczestnikami z racji ich wzajemnego przyznania - art. 229 k.p.c. (np. twierdzenia z protokołu pierwszej rozprawy) oraz wskazane fakty, co do których brak wypowiedzi strony przeciwnej (art. 230 k.p.c.). Nie można też wykluczyć posłużenia się domniemaniami faktycznymi (art. 231 k.p.c.).

Najistotniejsze znaczenie mają natomiast ustalenia w przedmiocie okoliczności spornych na podstawie zgromadzonych dowodów. Chodzi przede wszystkim o kwestię: powstania po stronie wnioskodawcy/wnioskodawców stanu samoistnego posiadania, w kontekście nieformalnej umowy zamiany i nieformalnego podziału gruntu rolnego (tj. nieruchomości składającej się z działki ewidencyjnej nr 1). Po drugie, do momentu zawarcia nieformalnej umowy zamiany wnioskodawca nie mógł być traktowany jako samoistny posiadacz, skoro do tego momentu korzystał z całej nieruchomości rolnej na podstawie nieformalnej warunkowej umowy sprzedaży. Wobec tego w stosunku do drugiej części nieruchomości składającej się z działki ewidencyjnej nr 1, stanowiącej łąkę zachodziła konieczność zmanifestowania na zewnątrz zmiany charakteru posiadania (np. wykonanie głębokiej fosi i naprawa po zniszczeniach powstałych wskutek zwózki, składowania i załadunku oraz transportu drewna przez właściciela Jana Kowalczewskiego). Przed wykonaniem tej fosi uczestnik Jan Kowalczewski korzystał z niej jak właściciel w związku z wyrębem drzewa na więźbę dachową i zniszczył ją (tj. łąkę).

Jeśli chodzi o nieruchomość leśną, to dokonanie wyrębu o znacznym zakresie przez właściciela, w dodatku na podstawie zezwolenia administracyjnego (art. 11 ówczesnie obowiązującej ustawy z dnia 22 listopada 1973 r. o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności Państwa, Dz. U. z 1973 r., Nr 48, poz. 283; obecnie art. 14a ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach) stanowiło wystarczającą manifestację prawa własności. Jak się wydaje zbieranie w cudzym lesie owoców leśnych, chrustu, czy organizowanie ognisk kwalifikuje się co najwyżej na posiadanie zależne. Konieczne byłoby dokonanie czynności na miarę przekraczających zakres zwykłego zarządu. Do rozważenia pozostaje tego rodzaju zmanifestowanie, ale dopiero od zakończenia w 2011 r. posiedzenia w sprawie zawezwanie do próby ugodowej i kategorycznego oświadczenia wnioskodawcy, że nie opuści nieruchomości i nie będzie płacił żądanego przez uczestnika wynagrodzenia. Składanie wniosków o dopłaty unijne nie przesądza jeszcze o samoistnym charakterze posiadania, wszak stosowne przepisy o dopłatach unijnych (ustawy w tej materii wielokrotnie się zmieniały) wskazywały na rolnika, który posiada nieruchomości rolne, czyli

także mogą przysługiwać posiadaczowi zależnemu (rolnikowi) nieruchomości rolnej (zob. art. 2 pkt 14 w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 1 m.in. ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. a potem ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego). Uczestnicy płacili podatek leśny i przynajmniej do zakończenia postępowania w przedmiocie zaważenia do próby ugodowej wszelkie wątpliwości należało rozstrzygnąć na korzyść prawa własności, chronionego konstytucyjnie, co podkreślał w judykatach Trybunał Konstytucyjny, jak i Sąd Najwyższy.

Ponadto, z zeznań wnioskodawczyni Janiny Zagórnej-Rzecznej nie wynika wola samoistnego współposiadania z wnioskodawcą, zaś materiał dowodowy nie dostarcza przekonujących podstaw do ewentualnego zastosowania art. 176 § 1 k.c. w z. z art. 348 k.c.

7. Zagadnienia materialno-prawne. Należy wyjść od przepisów intertemporalnych do k.c., a w szczególności ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 r., Nr 55, poz. 321; por. także uchwałę Sądu Najwyższego z 10 stycznia 1991 r., III CZP 73/90, OSNCP z 1991 r., nr 7, poz. 83), a także art. 8 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych ustaw (Dz. U. poz. 2459).

Z uwagi na datę zawarcia związku małżeńskiego przez wnioskodawców i wskazaną we wniosku datę nabycia przez zasiedzenie ważne znaczenie ma to, czy wnioskodawcy/wnioskodawcom można przypisać przymiot posiadania samoistnego w dobrej wierze w odniesieniu do części nieruchomości składającej się z działki nr 1, a przylegającej do drogi polnej, gdyż uczestnicy Jan i Kunegunda Kowalczewscy zostali uznani w sprawie I Ns 100/08 za samoistnych posiadaczy w dobrej wierze nieruchomości składającej się z działki nr 50. Gdyby tak uznać, to 2 stycznia 2005 r. wnioskodawcy nie byli jeszcze małżeństwem, ale mogliby zostać ewentualnie uznani za samoistnych współposiadaczy w częściach ułamkowych. W takim przypadku należałoby odrębnie rozstrzygnąć co do tej części nieruchomości składającej się z działki nr 1, stanowiącej rolę, a odrębnie odnośnie do drugiej części nieruchomości składającej się z działki ewidencyjnej nr 1, stanowiącej łąkę (do majątku wspólnego wnioskodawców, gdyby zostało wykazane samoistne posiadanie; okoliczności sprawy nie pozwalają na przyjęcie w odniesieniu do tej części nieruchomości nr 1 przymiotu dobrej wiary i odstępowania od tradycyjnego nurtu wykładni tego pojęcia).

W razie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, w trakcie trwania wspólności majątkowej, wchodzi ona do majątku wspólnego małżonków, nawet jeśli posiadaczem samoistnym był tylko jeden z małżonków, zarówno wtedy, gdy okres posiadania prowadzącego do zasiedzenia mieścił się w czasie trwania wspólności ustawowej, jak i wówczas, gdy przewidziany w art. 172 k.c. bieg terminu wymaganego do zasiedzenia rozpoczął się przed powstaniem wspólności, ale zakończył w czasie jej trwania (zob. uchwała Sądu Najwyższego

z dnia 28 lutego 1978 r., III CZP 7/78, OSNCP 1978, nr 9, poz. 153 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2012 r., I CSK 257/12, nie publ.). Posiadanie samoistne nieruchomości przez jednego z małżonków może doprowadzić do zasiedzenia tej nieruchomości przez małżonków w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej, także w sytuacji, gdy przerwanie biegu zasiedzenia nastąpiło tylko przeciwko drugiemu z małżonków (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2010 r., I CSK 705/09, nie publ.(zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2012 r., I CSK 257/12, nie publ.).

W uchwale składu 7 sędziów z dnia 6 grudnia 1991 r.- zasada prawna - III CZP 108/91 (OSNCP 1992, nr 4, poz. 48), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że osoba, która weszła w posiadanie nieruchomości na podstawie umowy mającej na celu przeniesienie własności zawartej bez zachowania formy aktu notarialnego, nie jest posiadaczem w dobrej wierze (nurt tradycyjny wykładni pojęcia dobrej wiary). Z kolei według nurtu liberalnego pojęcia dobrej wiary w indywidualnych sprawach całokształt okoliczności ocenianych z punktu widzenia zasad współżycia społecznego może uzasadniać traktowanie osoby, która weszła w posiadanie nieruchomości na podstawie umowy zawartej bez prawem przewidzianej formy jako posiadacza w dobrej wierze (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1994 r. II CRN 97/94, nie publ, z dnia 20 maja 1997 r., II CKN 172/97, OSNC 1997, nr 12, poz. 196, z dnia 19 lutego 1998 r., III CKN 375/97, OSNC 1998, nr 10, poz.161, z 13 stycznia 2010 r., II CSK 374/09 nie publ., postanowienia z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, nie publ., z dnia 7 maja 2014 r., II CSK 472/13, nie publ., a także wyrok z dnia 23 lipca 2017 r., I CSK 360/14, nie publ. i uchwałę z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, OSNC 2017, nr 9, poz. 98).

Do biegu zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszczeń (art. 175 k.c.). Bieg przedawnienia przerywa każda czynność przed sądem, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie na nowo (art. 124 § 1 i 2 k.c.). Odpowiednie stosowanie przepisów oznacza, że niektóre z przepisów regulujących daną instytucję znajdują zastosowanie wprost, inne tylko pośrednio, natomiast pewne przepisy nie będą mogły w ogóle znaleźć zastosowania. W odniesieniu do zasiedzenia odpowiednie stosowanie przepisów o biegu przedawnienia roszczeń, należy rozumieć w ten sposób, że przepisy te mogą mieć zastosowanie o tyle, o ile nie kolidują z przepisami normującymi instytucję zasiedzenia i w związku z tym nie są bezprzedmiotowe (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1992 r., III CZP 87/92, OSNC 1993, nr 3, poz. 31). Zważywszy na powyższe, nie ulega wątpliwości, że art. 123 § 1 pkt 1 k.c. może być stosowany wprost (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września

2008 r. , IV CSK 213/08, nie publ.), podobnie jak art. 124 § 1 i 2 k.c. Czynność wymieniona w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. może przerwać bieg zasiedzenia tylko wówczas, kiedy została przedsięwzięta przez osobę uprawnioną, w szczególności dochodzącą roszczenia względem przysługującej jej nieruchomości w stosunku do konkretnej osoby, przeciwko której była skierowana (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2015 r., V CSK 221/14, nie publ., z dnia 3 grudnia 2014 r., III CSK 306/13, nie publ., z dnia 14 kwietnia 2016 r., II CSK 515/15, nie publ.).

Co do wniosku o zawezwanie do próby ugodowej należy wskazać, że w orzecznictwie, jak i literaturze prawniczej zdecydowanie przeważa stanowisko, że na gruncie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. czynnością przerywającą bieg przedawnienia roszczenia jest także złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, o którym stanowi art. 185 k.p.c., o ile w tym wniosku w sposób jednoznaczny oznaczono przedmiot żądania i jego wysokość (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2006 r., III CZP 42/06, OSNC 2007, nr 4, poz. 54 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 3 czerwca 1964 r., II CR 675/63, OSNCP 1965, nr 2, poz. 34, z 25 listopada 2009 r., II CSK 259/09, niepubl., z 14 lipca 2010 r., V CSK 30/10, BSN IC 2011, s. 29 i z 15 listopada 2012 r., V CSK 515/11, BSN IC 2013, nr 12, s. 36). Dlatego istotne znaczenie mają przesłanki podmiotowe i przedmiotowe (także odnośnie do zakresu) określone we wniosku o zawezwanie do próby ugodowej.

8. Koszty postępowania, koszty sądowe. Rozstrzygnięcia w tym zakresie nie powinny być schematyczne. Należy uwzględnić, że w sprawie I Ns 100/08 koszty regulacji stanu prawnego nieruchomości składającej się z działki nr 50 poniósł uczestnik Jan Kowalczewski. Jeśliby uznać, że podział nieruchomości składającej się z działki nr 1 na 1/1 i 1/2 był potrzebny (np. ze względów podmiotowych oraz z uwagi na datę nabycia, w kontekście przymiotów dobrej/złej wiary posiadania), to wydatki z tym związane (takie jak koszty oględzin i opinii biegłego geodety) powinien ponieść wnioskodawca względnie wnioskodawcy. Tym bardziej, że przed zawarciem nieformalnej umowy zamiany sam wnioskodawca deklarował poniesienie tych wydatków i brak zawarcia umowy w formie aktu notarialnego co do całej nieruchomości rolnej był następstwem okoliczności po jego stronie. Jeśli chodzi o opłatę od wniosku oraz koszty zastępstwa procesowego to powinny być rozliczone stosownie do tego, w jakim zakresie wniosek został uwzględniony (uczestnicy nie kwestionowali wskazanej we wniosku o zasiedzenie wartości nieruchomości objętej wnioskiem - 1500 zł/1 ar).

W razie zasądzenia kosztów postępowania należy również zastosować art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.